

VAI TRÒ CỦA TƯ THẾ VÀ CẤU TRÚC HÌNH THỂ NGƯỜI TRONG GIẢNG DẠY HÌNH HỌA CHẤT LIỆU CHÌ CHO SINH VIÊN MỸ THUẬT ỨNG DỤNG

ThS. Lê Văn Duẩn

Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp

Tác giả liên hệ: leduanmtcn@gmail.com

Ngày nhận: 22/10/2024

Ngày nhận bản sửa: 04/11/2024

Ngày duyệt đăng: 24/12/2024

Tóm tắt

Trong giảng dạy hình họa hình thể người cho sinh viên mỹ thuật ứng dụng, tư thế và cấu trúc đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển kỹ năng vẽ. Tư thế giúp sinh viên nắm bắt được sự chuyển động tự nhiên và tư thế của cơ thể, từ đó, tạo ra những nét vẽ linh hoạt, sinh động và truyền tải cảm xúc. Việc hiểu và vẽ được tư thế chính xác tránh được sự cứng nhắc, đồng thời, tạo ra những hình vẽ sống động và có chiều sâu. Cấu trúc là quan hệ giữa các thành phần tạo nên hình thể một cơ thể người, bao gồm xương, cơ và tỷ lệ các bộ phận. Việc nắm vững cấu trúc cơ thể giúp sinh viên vẽ chính xác hơn và tái tạo hình thể có tính chân thật. Khi sử dụng chì làm chất liệu, mỗi sinh viên có thể áp dụng các kỹ thuật và thủ pháp để làm nổi bật các tư thế và cấu trúc, tạo ra những bài vẽ với sự chính xác về hình thể và cảm xúc riêng. Việc kết hợp giữa tư thế và cấu trúc đóng vai trò rất quan trọng, đó là chìa khóa giúp sinh viên tăng thêm xúc cảm, phát triển nhận thức và kỹ năng vẽ hình thể người toàn diện.

Từ khóa: Tư thế, cấu trúc, hình thể người, hình họa, kỹ năng vẽ chì, tỷ lệ.

The Role of Posture and Structure of the Human Figure in Teaching Pencil Drawing to Applied Arts Students

MA. Le Van Duan

University of Industrial Fine Arts

Corresponding Author: leduanmtcn@gmail.com

Abstract

In teaching figure drawing to students of applied arts, posture and structure play a crucial role in developing drawing skills. Posture helps students grasp the natural movement and positioning of the body, which leads to creating flexible, lively lines that convey emotions. Understanding and accurately drawing posture avoids stiffness while creating dynamic, three-dimensional figures. Structure refers to the relationship between the components that make up the whole human body, including bones, muscles, and the proportions of body parts. Mastering the body's structure helps students draw more accurately and reproduce forms realistically. When using a pencil as a medium, each student can apply various techniques to highlight posture and structure, creating drawings that are precise in form and convey their own emotions. The combination of posture and structure is essential, as it is the key to helping students enhance emotional expression, develop awareness, and master comprehensive figure-drawing skills.

Keywords: Posture, structure, human figure, drawing, pencil drawing skills, proportions.

1. Mở đầu

Nghiên cứu hình họa hình thể người đóng một vai trò quan trọng trong giáo dục đào tạo mỹ thuật, đặc biệt là đối với sinh viên ngành mỹ thuật ứng dụng. Bởi vì sự hiểu biết sâu sắc về cấu trúc hình thể người có thể ảnh hưởng lớn đến khả năng sáng tạo và thiết kế. Việc sử dụng chì làm chất liệu vẽ trong việc giảng dạy không chỉ giúp phát triển các kỹ năng vẽ cơ bản, mà còn mang đến cơ hội thể hiện chi tiết, ánh sáng, bóng đổ và các yếu tố thể hiện chuyển động của cơ thể người một cách rõ nét. Trong quá trình học vẽ hình họa, hai yếu tố quan trọng không thể thiếu chính là tư thế và cấu trúc. Tư thế và cử chỉ giúp sinh viên nắm bắt được sự linh hoạt, chuyển động tự nhiên của cơ thể, tạo nên những nét vẽ không chỉ có tính chính xác, mà còn thể hiện được cảm xúc và sinh động. Trong đó, cấu trúc các thành phần của cơ thể, từ xương, cơ và tỷ lệ tạo nên một tổng thể hoàn chỉnh. Đây là nền tảng giúp sinh viên xây dựng vững chắc một bài hình họa có cấu trúc hình thể chính xác và hợp lý. Việc giảng dạy cử chỉ không chỉ đơn thuần là việc khuyến khích sinh viên vẽ theo các tư thế tĩnh, mà còn khuyến khích họ ghi lại sự chuyển động, cảm xúc và sự sống của cơ thể. Một trong những mục tiêu quan trọng trong việc học vẽ hình thể người chính là để tái hiện được vẻ đẹp tự nhiên và biểu cảm của cơ thể qua các động tác và tư thế đa dạng. Bên cạnh đó, cấu trúc lại giúp sinh viên hiểu rõ hơn về các yếu tố giải phẫu cơ thể người, từ đó, giúp sinh viên có thể tái tạo, xây dựng các hình dáng cơ thể người chính xác. Để làm được điều này, sinh viên cần nắm vững các tỷ lệ, vị trí và mối quan hệ giữa các bộ phận của cơ thể, qua đó, giúp họ tạo ra những bài hình họa nghiên cứu cấu trúc người không chỉ đẹp, mà còn có sự chân thực và hợp lý. *“Trong vẽ hình họa, bước quan sát rất quan trọng vì nó là tiền đề cho các bước sau đó. Trước hết, quan sát để chọn được góc vẽ đẹp, góc đẹp đảm bảo các yếu tố như: hình khối đẹp; dáng thể đẹp; rõ ràng cấu trúc; ánh sáng đẹp; đậm nhạt, màu sắc hợp lý hài hòa và có bố cục không gian tốt. Mặt khác, quan sát kỹ cấu tạo, đặc điểm của mẫu vẽ, xác định các hướng*

chính, tỷ lệ, chất liệu và màu sắc của mẫu” [1].

Chì là chất liệu lý tưởng trong giảng dạy hình họa, mang đến khả năng thể hiện chi tiết và độ chính xác cao, đặc biệt là trong việc tạo ra độ sâu, bóng và ánh sáng. Chì không chỉ giúp sinh viên tạo ra những khối hình sinh động, mà còn giúp họ hiểu rõ hơn về cấu trúc hình thể người qua từng lớp bóng và đường nét. Chì không chỉ là công cụ tạo nên sự hoàn hảo trong việc vẽ các chi tiết, mà còn đóng góp vào việc thể hiện sự chuyển động và cảm xúc của hình thể. Vai trò của tư thế và cấu trúc, trong giảng dạy hình họa hình thể người đóng vai trò rất quan trọng, mối quan hệ tương tác giữa hai yếu tố này sẽ giúp người học tăng thêm xúc cảm, phát triển kỹ năng vẽ toàn diện trong quá trình nghiên cứu và thể hiện. Không những cần phải vẽ chính xác các bộ phận của cơ thể, sinh viên còn phải biết cách thể hiện sự sống động và biểu cảm qua từng cử chỉ, động tác của cơ thể. Những bài vẽ nghiên cứu hình thể người hoàn chỉnh có tầm mỹ cao không chỉ là những bài tập, mà còn có giá trị như những tác phẩm có sức sống, thể hiện được khả năng quan sát sắc bén và khả năng sáng tạo của sinh viên. *“Về cấu trúc hình thể, cơ thể người là một khối thống nhất, bao gồm rất nhiều cơ quan, hệ cơ quan khác nhau. Mỗi cơ quan đảm nhận một nhiệm vụ riêng, nhưng tất cả đều được cấu tạo bằng các tế bào, nên tế bào được coi là đơn vị cấu trúc và chức năng của cơ thể sống. Những hoạt động của các cơ quan trong cơ thể không biệt lập mà phối hợp, ăn khớp với nhau một cách nhịp nhàng để thực hiện một quá trình sinh lý cơ bản. Cơ thể người là toàn bộ cấu trúc của một con người, bao gồm một đầu, cổ, thân (chia thành 2 phần là ngực và bụng), hai tay và hai chân” [2].*

Ngày nay, với sự phát triển không ngừng của công nghệ và thiết kế, sinh viên mỹ thuật ứng dụng lại càng cần phải nắm vững hình họa cấu trúc cơ thể người, bởi đó là cơ sở nền tảng vững chắc cho quá trình thiết kế chuyên ngành. Việc giảng dạy hình họa hình thể người không chỉ dừng lại ở việc giúp sinh viên nắm vững hệ thống kiến thức về giải phẫu tạo hình, các phương pháp có kỹ năng, thủ pháp thể hiện, mà

còn tạo nền tảng vững chắc để họ có thể áp dụng kiến thức này trong quá trình tư duy sáng tạo, thiết kế và sản xuất tất cả các sản phẩm thuộc lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng. Chính vì vậy, việc nghiên cứu và ứng dụng các phương pháp giảng dạy hình họa hình thể người bằng chất liệu chì, đặc biệt là trong việc làm nổi bật vai trò của tư thế và cấu trúc hình thể người, là một yếu tố quan trọng không thể thiếu trong quá trình đào tạo sinh viên các ngành và chuyên ngành thuộc lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Giới thiệu về giảng dạy hình họa hình thể người cho sinh viên mỹ thuật ứng dụng

Hình họa hình thể người là một trong những học phần cơ bản và quan trọng trong đào tạo cử nhân mỹ thuật, đặc biệt đối với sinh viên các ngành thuộc lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng. Học phần này yêu cầu sự kết hợp giữa kiến thức nghệ thuật và khả năng áp dụng vào các ngành thuộc nghệ thuật thiết kế. Môn học này không chỉ giúp sinh viên phát triển kỹ năng vẽ chính xác và chi tiết, mà còn giúp họ nắm vững cấu trúc của cơ thể người. Từ đó, áp dụng vào các lĩnh vực như thiết kế sản phẩm, thiết kế công nghiệp, hoạt hình, game, thời trang, v.v.. Tư thế là sự thể hiện động tác, cử chỉ của cơ thể, còn cấu trúc là sự hiểu biết về giải phẫu và tỷ lệ cơ thể người. Cả hai yếu tố này cần phải được giảng dạy và thực hành một cách chặt chẽ, vì đây là hệ thống cử chỉ, tư thế và cấu trúc giúp sinh viên không chỉ nắm vững hình dáng cơ thể mà còn thể hiện được tính biểu cảm và sinh động của hình thể trong quá trình nghiên cứu và thể hiện bài hình họa. Nắm vững sự kết hợp giữa tư thế, cử chỉ và cấu trúc trong giảng dạy hình họa người sẽ tạo nên một nền tảng vững chắc giúp sinh viên có thể tiến xa trong việc phát triển khả năng tư duy sáng tạo và thiết kế các sản phẩm mỹ thuật ứng dụng.

2.2. Tư thế - cử chỉ trong hình họa hình thể người

- *Khái niệm tư thế - cử chỉ trong hình họa:*

Tư thế - cử chỉ là sự thể hiện chuyển động tự nhiên của cơ thể trong không gian, là biểu hiện của các hành động, cảm xúc và trạng thái. Trong hình họa, cử chỉ không chỉ là việc vẽ lại một tư

thế hoặc động tác mà là sự ghi lại “linh hồn” của hành động ấy. Cử chỉ thể hiện được sự sống động và sự diễn đạt cảm xúc của cơ thể, cho phép khi vẽ nghiên cứu không chỉ có tính chính xác mà còn thể hiện tính biểu cảm.

- *Vai trò của tư thế - cử chỉ trong giảng dạy hình họa:* Trong quá trình giảng dạy hình họa hình thể người, cử chỉ - tư thế giúp sinh viên hiểu được sự chuyển động của cơ thể và cách các bộ phận cơ thể tương tác với nhau. Việc vẽ tư thế cử chỉ giúp sinh viên hiểu được sự mềm mại, uyển chuyển sinh động của cơ thể, từ đó, tránh được sự cứng nhắc của cơ thể người trong các bài nghiên cứu và ứng dụng trong quá trình thiết kế. Thực hành vẽ nghiên cứu các tư thế, cử chỉ còn giúp sinh viên tăng khả năng quan sát, phát triển tư duy không gian và thể hiện sự sống động trong quá trình nghiên cứu. Để vẽ được cử chỉ chính xác, sinh viên cần phải quan sát tỉ mỉ các chuyển động, từ đó, phác thảo được các đường nét nhanh chóng, không cầu kỳ, chỉ tập trung vào những yếu tố chính. Những bài tập nghiên cứu vẽ nhanh cử chỉ thường được thực hiện trong thời gian ngắn (khoảng 30 giây đến 5 phút) để sinh viên có thể nắm bắt được động tác và cấu trúc cơ thể trong thời gian ngắn nhất. Điều này không chỉ giúp sinh viên rèn luyện khả năng quan sát, bắt dáng nhanh, mà còn tạo cơ hội để họ thể hiện cảm xúc và sức sống trong từng nét vẽ.

- *Kỹ thuật vẽ tư thế - cử chỉ người bằng chì:*

Chì là chất liệu lý tưởng để vẽ các tư thế và cử chỉ nhờ vào khả năng tạo ra những đường nét mượt mà, dễ dàng điều chỉnh độ đậm nhạt và ánh sáng. Kỹ thuật vẽ các cử chỉ với chì thường sử dụng các đường chéo, cong và nhẹ nhàng để mô phỏng chuyển động. Các kỹ thuật cross-hatching (gạch chéo) và hatching (gạch thẳng) có thể được sử dụng để tạo bóng, từ đó, làm nổi bật các chuyển động của cơ thể.

2.3. Cấu trúc trong hình họa, hình thể người

- *Khái niệm cấu trúc trong nghệ thuật hình họa:*

Cấu trúc trong hình họa hình thể người đề cập đến sự hiểu biết về các bộ phận của cơ thể, bao gồm xương, cơ, khớp và tỷ lệ của từng phần cơ thể. Cấu trúc cơ thể giúp sinh viên xác định

được các mối quan hệ giữa các bộ phận khác nhau của cơ thể, từ đó, tạo ra những hình vẽ chính xác và hợp lý. Việc nắm vững cấu trúc là điều kiện tiên quyết để tạo ra những bài hình họa vẽ hình thể người không chỉ đúng tỷ lệ, mà còn có sự chân thực và sinh động.

- *Vai trò của cấu trúc cơ thể người trong giảng dạy hình họa:* Cấu trúc cơ thể người đóng vai trò quan trọng trong việc giúp sinh viên vẽ được những hình thể người chuẩn xác, đặc biệt là trong việc xác định tỷ lệ cơ thể. Nếu không có sự hiểu biết về cấu trúc, sinh viên sẽ khó có thể vẽ được một cơ thể người đúng tỷ lệ và hợp lý. Các bài giảng về cấu trúc cơ thể người sẽ giúp sinh viên nắm được những điểm cơ bản về tổng thể và tính thống nhất của cơ thể người như chiều dài của các chi, tỷ lệ giữa đầu và cơ thể, vị trí của các khớp xương và cơ bắp. Khi nắm vững cấu trúc cơ thể, sinh viên có thể dễ dàng tạo ra những hình vẽ có tính chân thực và sự tương tác, sinh động giữa các bộ phận cơ thể người. Trên cơ sở đó, giúp cho người học chuyển hóa và ứng dụng trong các lĩnh vực thiết kế sáng tạo các sản phẩm mỹ thuật ứng dụng khác.

- *Kỹ thuật vẽ hình họa cấu trúc người bằng chì:* Kỹ thuật vẽ hình họa cấu trúc người bằng chì chủ yếu dựa trên việc sử dụng các kỹ thuật shading (tạo bóng) để làm nổi bật các chi tiết và kết cấu cơ thể. Các đường nét chì nhẹ nhàng được sử dụng để phác thảo những hình dáng cơ bản, trong khi các kỹ thuật shading và cross-hatching được áp dụng để tạo độ sâu và bóng tối, giúp cơ thể người trở nên sống động và có chiều sâu. Chì còn giúp thể hiện đặc điểm các khối cơ thể một cách chính xác, từ đó, giúp sinh viên hiểu rõ hơn về các bộ phận của cơ thể và mối quan hệ tương tác giữa chúng.

2.4. Kết hợp tư thế - cử chỉ và cấu trúc cơ thể người trong giảng dạy hình họa

- *Tại sao cần kết hợp tư thế - cử chỉ và cấu trúc:* Mặc dù tư thế - cử chỉ và cấu trúc là hai yếu tố khác nhau trong hình họa hình thể người, nhưng chúng có mối quan hệ mật thiết với nhau. Tư thế - cử chỉ giúp sinh viên nắm bắt được sự vận động và linh hoạt của cơ thể, trong khi cấu trúc giúp họ vẽ các bộ phận cơ thể một cách

chính xác. Kết hợp cả hai yếu tố này trong giảng dạy giúp sinh viên không chỉ vẽ được cơ thể người với tỷ lệ chính xác, mà còn thể hiện được sự chuyển động và biểu cảm của cơ thể một cách đa dạng phong phú và sinh động.

- *Ứng dụng kết hợp tư thế - cử chỉ và cấu trúc trong giảng dạy:* Trong giảng dạy hình họa cấu trúc hình thể người, việc kết hợp tư thế - cử chỉ và cấu trúc được thực hiện qua các bài tập nghiên cứu. Sinh viên bắt đầu bằng việc bắt dáng nhanh các tư thế, cử chỉ chuyển động của đối tượng nghiên cứu, sau đó, áp dụng những kiến thức về cấu trúc để vẽ lại các bộ phận cơ thể một cách chính xác. Điều này đòi hỏi người học phải có khả năng quan sát nhanh và nhạy bén, lựa chọn những nét chuyển động cơ bản, giúp họ tạo ra những bài vẽ có chiều sâu và sự sinh động. Do vậy, người thầy giảng dạy học phần hình họa hình thể người phải nắm vững và biết kết hợp hài hòa và chặt chẽ giữa kỹ năng vẽ các tư thế, cử chỉ và cấu trúc. Cử chỉ giúp sinh viên nắm bắt được sự chuyển động và cảm xúc của cơ thể, còn cấu trúc giúp họ hiểu và tái tạo hình thể người một cách chính xác và sinh động. Việc kết hợp cả hai yếu tố này trong giảng dạy giúp sinh viên phát triển toàn diện các kỹ năng vẽ hình thể người, từ đó, áp dụng vào nhiều lĩnh vực khác nhau trong ngành thiết kế sản phẩm ứng dụng và mỹ thuật tạo hình.

3. Trao đổi và bàn luận

Học phần Hình họa cấu trúc cơ thể người đối với sinh viên mỹ thuật ứng dụng rất quan trọng. Tuy hai yếu tố này có thể được nghiên cứu một cách độc lập, nhưng sự kết hợp chúng lại mang đến những lợi ích vượt trội trong quá trình học tập và sáng tạo nghệ thuật. Tư thế và cử chỉ không chỉ là biểu hiện của chuyển động cơ thể, mà còn là nền tảng cảm xúc cho người học. Còn cấu trúc là mối quan hệ tương tác vững chắc giữa các bộ phận của hình thể người giúp người học xây dựng và kết nối thể hiện một bài hình họa cấu trúc người trở nên chính xác, hài hòa và hợp lý. Sử dụng chất liệu chì để xây dựng và nghiên cứu hình họa cấu trúc người là một lợi thế và phù hợp, bởi chì không chỉ giúp nâng cao khả năng khai thác và thâm diễn, mà còn

khơi gợi sự sáng tạo và cảm xúc trong quá trình nghiên cứu.

3.1. Vai trò của tư thế và cử chỉ trong giảng dạy hình họa cấu trúc người

- *Tư thế và cử chỉ của người mẫu: Đối tượng chuyển động trong không gian.* Cử chỉ và tư thế, trong hình họa hình thể người, không chỉ đơn thuần là sự mô phỏng các tư thế tĩnh, mà còn là một quá trình ghi lại chuyển động đa dạng và cảm xúc phong phú của cơ thể. Trong nghiên cứu hình họa, cử chỉ và tư thế là yếu tố không thể thiếu, bởi những yếu tố đó đã tái hiện sự sống động của cơ thể, giúp bài vẽ trở nên sinh động và có chiều sâu. Ngoài ra, cử chỉ và tư thế còn giúp sinh viên hiểu được cơ thể cũng cần bộc lộ những cảm xúc thông qua các tư thế, cử chỉ khác nhau và được thể hiện qua các đường nét, đậm nhạt bằng chất liệu chì. Tuy nhiên, cử chỉ trong hình họa không phải lúc nào cũng phải thể hiện một cách chi tiết và chính xác từng chi tiết. Quan trọng là nắm bắt và vẽ được sự khái quát các động tác, sự linh hoạt chuyển động của cơ thể. Chính vì thế, việc giảng dạy hình họa hình thể người thông qua cử chỉ, tư thế là một phương pháp quan trọng, giúp sinh viên hiểu hơn về khả năng biểu cảm của cơ thể thông qua các tư thế, cử chỉ phản ánh cảm xúc. Khi người học thể hiện được cử chỉ của người mẫu trong một tư thế nào đó một cách sinh động, điều đó khẳng định họ đã có khả năng quan sát kỹ lưỡng, tỉ mỉ và có khả năng thể hiện, truyền đạt cảm xúc qua những đường nét vẽ.

- *Vai trò của cử chỉ và tư thế trong việc rèn luyện kỹ năng vẽ:* Trong thực tế, tư thế và cử chỉ không chỉ giúp sinh viên nắm vững được và thể hiện được sự chuyển động phong phú, đa dạng của con người, mà còn tăng cảm xúc để phát triển tư duy sáng tạo và kỹ năng thể hiện hiệu quả cao hơn. Rèn luyện thực hành vẽ cử chỉ giúp sinh viên nâng cao khả năng quan sát, phân tích và bắt dáng, phác thảo nhanh chóng. Đây là quá trình rèn luyện buộc sinh viên phải chú ý đến những yếu tố quan trọng nhất trong chuyển động, bỏ qua các chi tiết không cần thiết. Từ đó, giúp phát triển nhận thức và ghi lại sự chuyển động tinh tế và tự nhiên của cơ thể người. Trong nghiên cứu hình họa, chất liệu chì là một chất

liệu phổ biến nhất, quá trình nghiên cứu giúp sinh viên hiểu và sử dụng các đường nét đậm nhạt sinh động, mượt mà và sáng tạo. Các kỹ thuật như cross-hatching và blending giúp tạo ra những chuyển động mềm mại, phản ánh đúng sự linh hoạt của cơ thể trong không gian. Chì là một chất liệu năng động khi vẽ các cử chỉ và tư thế hình họa cấu trúc người, do chì có khả năng biểu cảm, điều chỉnh độ đậm nhạt và khai thác, thể hiện sự tinh tế, mềm mại của đường nét và mảng khối.

3.2. Cấu trúc trong giảng dạy hình họa hình thể người

- *Cấu trúc cơ thể người:* Cấu trúc trong hình họa hình thể người là nền tảng quan trọng để xây dựng sự chính xác về tỷ lệ, kết cấu và mối quan hệ giữa các bộ phận cơ thể. Việc học và nắm vững về cấu trúc cơ thể người không chỉ là việc nắm bắt giải phẫu học mà còn là sự hiểu biết về cách các bộ phận cơ thể hoạt động cùng nhau trong các tư thế khác nhau. Hình thể người được xây dựng từ những khối cơ bản, từ đó các chi tiết được phát triển để tạo ra hình dáng hoàn chỉnh. Giảng dạy về cấu trúc có vai trò đặc biệt quan trọng, bởi nếu không nắm vững kiến thức vững vàng về tỷ lệ và cấu trúc cơ thể, sinh viên sẽ gặp khó khăn trong việc vẽ chính xác các bộ phận cơ thể và kết hợp chúng lại với nhau. Trong hình họa hình thể người, cấu trúc cơ thể còn giúp sinh viên nhận diện được các bộ phận cơ thể từ xương, cơ đến các khớp, từ đó, tái tạo và thể hiện một cách chính xác hình thể người.

- *Vai trò của cấu trúc trong việc phát triển kỹ năng nghiên cứu:* Cấu trúc không chỉ giúp sinh viên có được sự chính xác về hình dáng, mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển kỹ năng vẽ tổng thể. Khi hiểu rõ cấu trúc của cơ thể, sinh viên sẽ vẽ được những hình thể có tỷ lệ chính xác, giúp bài vẽ có tính chân thực và thống nhất cao. Việc hiểu về tỷ lệ giữa các bộ phận của cơ thể cũng giúp sinh viên tránh được những sai lầm phổ biến trong khi vẽ hình thể người, như vẽ các chi quá dài hay tỷ lệ giữa đầu và thân không hợp lý... Phương pháp vẽ cấu trúc trong hình họa người bằng chì giúp sinh viên không chỉ phác thảo được các bộ phận cơ thể một cách nhanh chóng và chính

xác, mà còn tạo ra những hình khối có chiều sâu. Các kỹ thuật như shading, hatching, và cross-hatching giúp sinh viên thể hiện độ sáng tối, bóng đổ từ đó làm nổi bật các khối cơ thể trong không gian, tạo cảm giác chân thực và sinh động.

- *Cấu trúc cơ thể người ứng dụng và phát triển trong lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng:* Trong các lĩnh vực thuộc nghệ thuật ứng dụng, việc hiểu và vẽ được cấu trúc cơ thể chính là nền tảng cơ bản để sáng tạo ra những thiết kế sản phẩm, nhân vật hoạt hình, hay những mô hình trong thiết kế công nghiệp. Việc nắm bắt đúng cấu trúc cơ thể sẽ giúp sinh viên tạo ra những thiết kế có tính ứng dụng cao, đặc biệt trong quá trình sáng tạo trong việc chuyển tải các hình thể vào trong những sản phẩm thiết kế mỹ thuật ứng dụng.

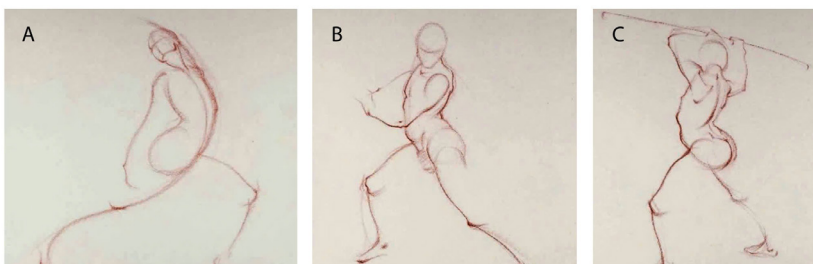
3.3. Kết hợp tư thế, cử chỉ và cấu trúc trong giảng dạy hình họa hình thể người

- *Lợi ích của việc kết hợp cử chỉ và cấu trúc:* Tư thế, cử chỉ và cấu trúc là những yếu tố khác nhau và được nghiên cứu một cách độc lập, nhưng sự kết hợp giữa chúng lại mang đến những kết quả tối ưu trong việc giảng dạy và nghiên cứu hình họa hình thể người. Cử chỉ giúp sinh viên vẽ được những động tác và chuyển động của cơ thể một cách sinh động, trong khi cấu trúc giúp họ hiểu rõ các bộ phận cơ thể và tỷ lệ chính xác. Khi kết hợp cả hai yếu tố này, sinh viên không chỉ có khả năng vẽ hình thể người chính xác, mà còn tạo ra những tác phẩm có tính biểu cảm, phản ánh được sự chuyển động đa dạng của cơ thể người. Quá trình nghiên cứu cử chỉ và cấu trúc không phải là hai giai đoạn tách biệt, mà phải được kết hợp trong quá trình học tập. Sinh viên cần nắm vững cấu trúc cơ thể để có thể vẽ được hình thể chính xác, nhưng cũng cần phải hiểu về cử chỉ

để thể hiện được cảm xúc và sự chuyển động sinh học của cơ thể người.

- *Phương pháp giảng dạy kết hợp cử chỉ và cấu trúc:* Để kết hợp đạt hiệu quả cao giữa cử chỉ và cấu trúc trong giảng dạy, các bài tập cần được thiết kế sao cho sinh viên vừa rèn luyện được khả năng vẽ nhanh các động tác cử chỉ, vừa phải áp dụng kiến thức cấu trúc để phân tích các bộ phận cơ thể. Bài giảng về cử chỉ có thể được thực hiện với thời gian ngắn, yêu cầu sinh viên vẽ các động tác đơn giản, nhanh chóng để nắm bắt được các yếu tố cơ bản của chuyển động. Sinh viên áp dụng cấu trúc để phát triển các hình thể cơ thể một cách chi tiết hơn. Việc này giúp sinh viên cải thiện khả năng quan sát, nâng cao khả năng sáng tạo và kỹ năng vẽ. Trong học phần Hình họa 6 “*Nghiên cứu vẽ hình thể người tĩnh*”, các tác giả Lê Văn Duẩn, Hoàng Sơn Tú viết: “*Có thể hiểu được ba khái niệm chính liên quan đến các hình vẽ sau như thế nào. Tất cả các bản vẽ được thực hiện trong vòng chưa đầy năm phút. Khi cử chỉ (ký họa), thời gian tạo dáng ngắn sẽ buộc sinh viên phải tránh chi tiết và vẽ đơn giản, hiệu quả và năng động. Khi kiểu vẽ này trở thành thói quen, có thể vẽ bằng cử chỉ ngay cả trong thời gian tạo dáng lâu hơn. Hình vẽ phác họa đơn giản này (A, B, C) thống nhất cơ thể từ đầu đến chân bằng một đường chạy từ hộp sọ, dọc theo phía trước thân, xuống chân và kết thúc ở bàn chân. Đây là một ví dụ đúng về lượng thông tin có thể được truyền đạt bằng cách sử dụng đường truyền tối thiểu. Mỗi cánh tay và chân có thể nhìn thấy đã được đơn giản hóa chỉ bằng một vài đường nét. Thân và đầu đều được vẽ dưới dạng khối đơn giản. Mặc dù thời gian tạo dáng ngắn nhưng bức vẽ kéo dài ba phút này đã ghi lại được chuyển động của nhân vật và các tỷ lệ cơ bản của cơ thể. Bức vẽ thực hiện đều bắt đầu một cách đơn giản” [3].*

Hình 1. A, B, C

Nguồn: [3]

4. Kết luận

Đối với sinh viên mỹ thuật ứng dụng, việc hiểu và áp dụng các yếu tố như cử chỉ, tư thế và cấu trúc là yếu tố nền tảng, cốt lõi giúp phát triển kỹ năng vẽ chính xác và sáng tạo. Cả hai yếu tố này không chỉ hỗ trợ sinh viên nắm vững tỷ lệ và hình dáng cơ thể người, mà còn thể hiện được sự sống động, cảm xúc và chuyển động của cơ thể. Tư thế, cử chỉ trong quá trình nghiên cứu hình họa là một yếu tố không thể thiếu khi đặt mẫu vẽ hình thể người. Cử chỉ giúp sinh viên không chỉ nhìn thấy, mà còn cảm nhận được sự chuyển động tự nhiên của cơ thể. Từ đó, giúp tạo ra bài vẽ sinh động, có chiều sâu cảm xúc, đồng thời, thể hiện sự linh hoạt trong từng nét vẽ.

Việc nắm vững cấu trúc cơ thể không chỉ giúp sinh viên vẽ chính xác được các bộ phận cơ thể, mà còn là nền tảng vững chắc để họ ứng dụng và phát triển vào trong quá trình tư duy sáng tạo với các tác phẩm mỹ thuật thiết kế những sản phẩm mỹ thuật ứng dụng. Cấu trúc còn giúp sinh viên hiểu rõ sự tương quan và tương tác giữa các bộ phận cơ thể người, từ đó, mô tả và thể hiện trong những tác phẩm và sản phẩm có tính chân thực và sinh động. Cấu trúc không chỉ là giải phẫu học cơ thể, mà còn là mối quan hệ sinh học tổng thể và thống nhất giữa các khối cơ thể trong

không gian, giúp sinh viên nắm bắt được chiều sâu và khối lượng của hình thể người. Sự kết hợp giữa cử chỉ và cấu trúc là một yêu cầu quan trọng trong giảng dạy và trong nghiên cứu hình họa hình thể người. Cử chỉ giúp sinh viên nắm bắt sự sống động và chuyển động, trong khi cấu trúc đảm bảo sự chính xác và chân thực. Việc kết hợp cả hai yếu tố này trong quá trình học tập không chỉ giúp sinh viên phát triển kỹ năng vẽ, mà còn giúp họ thấu hiểu cơ thể người một cách sâu sắc hơn. Chất liệu chì, với khả năng tạo ra các nét vẽ mượt mà và dễ dàng điều chỉnh sắc độ, là công cụ lý tưởng giúp sinh viên thực hiện bài nghiên cứu hình họa người thuận lợi và dễ dàng, có chiều sâu và độ chính xác cao.

Giảng dạy hình họa hình thể người cần được thực hiện thông qua việc kết hợp chặt chẽ giữa nhiều yếu tố, song, cử chỉ và cấu trúc là hai yếu tố quan trọng nhất. Đây là hai yếu tố giúp sinh viên nhận thức và phát triển các kỹ năng cơ bản trong quá trình vẽ hình thể người và nâng cao khả năng sáng tạo và ứng dụng trong thiết kế nhiều sản phẩm thuộc lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng khác nhau nhằm đáp ứng được những yêu cầu khắt khe trong quá trình thiết kế của ngành mỹ thuật ứng dụng đương đại ngày nay.

Tài liệu tham khảo

- [1] Lê Văn Duẩn, Hoàng Sơn Tú (2024), *Nghiên cứu vẽ hình thể người tĩnh, Tài liệu lưu hành nội bộ*, Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp.
- [2] Lê Văn Thân, Hồ Xuân Phi, “Giải phẫu tạo hình trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và nghiên cứu hình họa cấu trúc hình thể người”, *Tạp chí Khoa học và Công nghệ Trường Đại học Hòa Bình*, Số 11 Tháng 3/2024.
- [3] Vũ Dương Công, Chu Thị Kim Định, “Hình họa trong đào tạo các ngành thuộc lĩnh vực mỹ thuật và Kiến trúc”, *Tạp chí Khoa học và Công nghệ Trường Đại học Hòa Bình*, Số 03 Tháng 3/2022.